

The Participation of Muslim Organizations in Promoting the Good Governance of Subdistrict Administrative Organization in Southern Border Provinces

Niloh Wae-u-seng¹, Ibrahim Narongraksakhet, Abdulrashid Chema³,
Roflee Waehama⁴, Somchet Nakseewee⁵ and Husna Cheloh⁶

¹Ph.D.(Education), Instructor,

E-mail: wniloh@bunga.pn.psu.ac.th

²Ph.D.(Education), Assistant Professor,

³M.A.(Islamic Studies), Assistant Professor,

⁴M.A.(Islamic History), Instructor,

⁵B.Sc., LL.B., Educational Officer,

⁶B.A.(Geography), Educational Officer,

College of Islamic Studies, Prince of Songkla University

Abstract

The objective of this study is to examine the participation of Muslim organizations in subdistrict administrative organization; perceived good governance in subdistrict administrative organization; and association between perceptions, understanding, political and administrative participation of Muslim organizations with good governance in subdistrict administrative organization. The study also examined

roles of Muslim organizations in promoting good governance. Descriptive technique was based on to address the objectives of the study. Seven hundred thirty eight questionnaires were distributed to the samples for quantitative data collection. Group interview with 25 panelists was conducted to gain the qualitative data. Percentage and Chi-square were used to analyze the quantitative data while content analysis was applied to qualitative one. The results revealed that the participation of Muslim organizations in subdistrict administrative organization was relatively low. With respect to good governance it was high as perceived by samples from subdistrict administrative organization but relatively low as perceived by Muslim organizations. Perceptions, political and administrative participation of Muslim organizations had association with good governance. Rather, Muslim organizations had vital roles in coordinating and directing community. Encouraging Muslim organizations to participate in subdistrict administrative organization thus would be a significant means to promoting good governance in subdistrict administrative organization.

Keywords: good governance of subdistrict administrative organization, participation, southern border provinces

การมีส่วนร่วมขององค์กรมุสลิมในการส่งเสริมธรรมรัฐ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดชายแดนภาคใต้

นิเลาะ แวอุเซ็ง¹, อิบราเฮ็ม ณรงค์รักษาเขต², อับดุลรอชิด เจมะมะ³,
มุหัมมัดรอฟีลี แวหามะ⁴, สมเจตน์ นาคเสวี⁵ และฮุสนา เจะเลาะ⁶

¹Ph.D. (Education) อาจารย์,

E-mail: wnilih@bunga.pn.psu.ac.th

²Ph.D.(Education) ผู้ช่วยศาสตราจารย์,

³M.A.(Islamic Studies) ผู้ช่วยศาสตราจารย์,

⁴ M.A.(Islamic History) อาจารย์,

⁵ท.บ., น.บ., นักวิชาการศึกษา,

⁶ศศ.บ.(ภูมิศาสตร์) นักวิชาการศึกษา,

วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมขององค์กรมุสลิมต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบล ธรรมรัฐขององค์การบริหารส่วนตำบล ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านความคิดเห็น ความรู้ความเข้าใจ การมีส่วนร่วมทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการบริหารขององค์กรมุสลิมกับธรรมรัฐองค์การบริหารส่วนตำบล ตลอดจนบทบาทและศักยภาพขององค์กรมุสลิมในการส่งเสริมธรรมรัฐขององค์การบริหารส่วนตำบล ใช้วิธีการวิจัยเชิงพรรณนาเก็บข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามจากตัวแทนองค์การบริหารส่วนตำบลและตัวแทนองค์กรมุสลิม คือ องค์กรศาสนา องค์กรการศึกษา องค์กรสงเคราะห์ องค์กรสตรี และองค์กรเศรษฐกิจ จำนวน 738 คน ควบคู่กับการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 25 คน ใช้สถิติร้อยละและไคสแควร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัย พบว่า องค์กรมุสลิมมีส่วนร่วมทั้งทางการเมืองและการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในระดับน้อย สำหรับธรรมรัฐขององค์การบริหารส่วนตำบล กลุ่มตัวอย่างองค์การบริหารส่วนตำบลมีความเห็นว่าระดับการปฏิบัติตามหลักธรรมรัฐขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับมากในขณะที่กลุ่มตัวอย่างองค์กรมุสลิมมีความเห็นว่า ระดับการปฏิบัติตามหลักธรรมรัฐขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับน้อย นอกจากนี้ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองและทางการบริหารมีความสัมพันธ์กับระดับการปฏิบัติตามหลักธรรมรัฐขององค์การบริหารส่วนตำบล สำหรับศักยภาพและบทบาทขององค์กรมุสลิมในการสร้างธรรมรัฐในองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า องค์กรมุสลิมจะทำหน้าที่เป็นองค์กรประสานระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลกับประชาชน ชี้นำสังคมและเสริมสร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชนให้รู้หน้าที่และบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล ดังนั้น การสร้างความตระหนักและเปิดโอกาสในองค์กรมุสลิมเข้ามามีส่วนร่วมต่อองค์การบริหารส่วนตำบลจะเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้เกิดธรรมรัฐในองค์การบริหารส่วนตำบล

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, จังหวัดชายแดนภาคใต้, ธรรมรัฐองค์การบริหารส่วนตำบล

บทนำ

จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพื้นที่ที่มีลักษณะพิเศษและแตกต่างไปจากพื้นที่ภาคอื่นๆ ของประเทศทั้งในเรื่องศาสนา ภาษาและวัฒนธรรม ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม และใช้ภาษามลายูท้องถิ่นเป็นภาษาหลักในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ความแตกต่างเหล่านี้ บางครั้งได้นำไปสู่ความไม่เข้าใจกันระหว่างภาครัฐกับประชาชนในท้องถิ่น ทำให้เกิดความหวาดระแวงซึ่งกันและกัน จนในที่สุดนำไปสู่ความขัดแย้งและความไม่สงบสุขในพื้นที่ ดังจะเห็นได้จากหลายครั้งที่ปัญหาเล็กๆ ได้กลายเป็นปัญหาระดับชาติอันเนื่องจากสาเหตุของความไม่เข้าใจกัน

รัฐบาลในฐานะผู้ใช้อำนาจ จึงมีความจำเป็นต้องสร้างความเข้าใจที่ดีระหว่างรัฐกับประชาชนในท้องถิ่น โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วม หนึ่งในกลไกของรัฐที่ได้นำมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพในปัจจุบัน คือการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นในรูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 ที่ให้อำนาจแก่ท้องถิ่นสามารถบริหารงานเพื่อสนองตอบความต้องการของท้องถิ่น ทั้งนี้ เพราะประชาชนในท้องถิ่นคือผู้รู้ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นตนเองดีกว่าผู้อื่นซึ่งมักจะมีความเข้าใจคลาดเคลื่อน อีกทั้ง การมีส่วนร่วมของประชาชนยังเป็นการเปิดกว้างในความคิดเห็นโดยการสื่อสารสองทางในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประชาชน ซึ่งในแต่ละประเด็นนั้นไม่สามารถใช้เกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่งมาตัดสินใจได้เหมือนกัน ดังนั้น จึงต้องจัดให้ประชาชนได้เข้ามาสื่อสารหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2543)

การกระจายอำนาจจากส่วนกลางมาสู่ส่วนท้องถิ่นนั้น นอกจากจะทำให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจต่อกันแล้ว (ปริญญา อุดมทรัพย์, 2541) ยังเป็นกระบวนการสำคัญในการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในระบอบประชาธิปไตย โดยมีเป้าหมายเพื่อลดบทบาทของรัฐในส่วนกลางให้เหลือแต่ภารกิจหลักที่ต้องทำเท่าที่จำเป็น

ทำให้เกิดความสมดุลกันระหว่างอำนาจจากส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น และเพิ่มบทบาทให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้าดำเนินการแทนในภาระงานที่มีผลกระทบต่อชีวิตประจำวันของประชาชนส่วนใหญ่ในแต่ละชุมชน ซึ่งรวมถึงการดูแลความสงบเรียบร้อย ตลอดจนการพัฒนาท้องถิ่นและการจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชน พร้อมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดบริการสาธารณะ การพัฒนาและจัดการแก้ไขปัญหาของท้องถิ่น เพื่อให้เป็นไปตามตามเจตนารมณ์ของประชาชนมากที่สุด (สำนักวิจัยและพัฒนาสถาบันพระปกเกล้า, 2544 และสำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, 2544, 2547) อย่างไรก็ตาม เมื่อรัฐได้กระจายอำนาจมาสู่ท้องถิ่นแล้ว สิ่งที่มีความสำคัญที่ต้องส่งเสริมให้มากขึ้นคือ กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในขณะเดียวกันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีความพร้อมที่จะรองรับภารกิจของการกระจายอำนาจ โดยเฉพาะการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการโดยยึดหลักธรรมาภิบาลหรือธรรมาภิบาลหรือหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ซึ่งประกอบด้วยหลักความโปร่งใส หลักนิติธรรม หลักความรับผิดชอบ หลักความเสมอภาค หลักคุณธรรม หลักความคุ้มค่า และหลักการมีส่วนร่วม (วรภัทร โทษนะเกษม, 2542)

แม้รัฐบาลได้พยายามส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสนับสนุนให้องค์กรดังกล่าวนี้ยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน แต่ปัญหายังคงมีอยู่ โดยเฉพาะในส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งถือเป็นระดับรากหญ้าและมีความเกี่ยวพันกับวิถีชีวิตของประชาชนมากที่สุด ดังที่ประมวล รุจนเสรี (2541) ได้สะท้อนถึงปัญหาเรื่องความรู้ในการบริหารงานของผู้บริหารและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลการขาดประสบการณ์ในการทำงานของพนักงาน ถึงแม้ว่าจะจบการศึกษาในระดับปริญญาก็ตาม ปัญหาความสามารถของหน่วยงานที่จะมาตรวจสอบการโอนเงินขององค์การบริหารส่วนตำบล

และปัญหาเรื่องการขาดการเชื่อใจกันระหว่างผู้นำท้องถิ่น ส่วนอาทร คุระวรรณ และณรงค์ศักดิ์ สิงห์ไพบูรณ์พร (2544) กล่าวว่า ประชาชนมีส่วนร่วมต่อการบริหารงานของ องค์การบริหารส่วนตำบลต่ำอันเนื่องจากประชาชนไม่ได้ รับข้อมูลข่าวสาร ไม่มีเวลา และไม่สนใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับจุฬาลักษณ์ พิพนศักดิ์ ภิโยธิน (2545) และนรนิติ เศรษฐบุตร และคณะ (2541) ซึ่งได้สรุปว่า ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ เรื่ององค์การบริหารส่วนตำบลค่อนข้างน้อย ประชาชน ไม่มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นต่อองค์การบริหารส่วนตำบล หรือไม่ใครสนใจที่จะเข้าร่วมรับฟัง การประชุมเพื่อรับรู้อาสาความเคลื่อนไหวขององค์การบริหารส่วนตำบลที่รู้จักและไม่รู้จักสภาพองค์การปกครองท้องถิ่น

ปัญหาเหล่านี้ได้เกิดขึ้นมาตลอด บางปัญหาที่ได้รับการแก้ไข แต่ก็ยังมีอีกหลายปัญหาที่ยังส่งผลกระทบต่อ มาถึงปัจจุบัน ซึ่งปัญหาเหล่านี้มีความเกี่ยวข้องกับการ เข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนโดยตรงในฐานะ ที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพื้นที่ที่มีมุสลิมเป็นประชากร ส่วนใหญ่ การมีส่วนร่วมของชุมชนมุสลิมโดยเฉพาะ องค์การมุสลิมต่อองค์การบริหารส่วนตำบลในการกำหนด นโยบาย การตัดสินใจและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ รวมถึงการตรวจสอบและแสดงความคิดเห็นทั้งในทาง การเมืองและการบริหารเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่า องค์การมุสลิม ในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมากน้อยเพียงใด ในขณะเดียวกัน องค์การบริหารส่วนตำบลมีการปฏิบัติตามกระบวนการ บริหารโดยยึดหลักธรรมรัฐหรือไม่ และมีปัจจัยใดบ้างที่ สัมพันธ์กับธรรมรัฐองค์การบริหารส่วนตำบล โดยเฉพาะ องค์การมุสลิมมีบทบาทและศักยภาพอย่างไรในการ สนับสนุนธรรมรัฐให้เกิดขึ้นในองค์การบริหารส่วนตำบล และองค์การมุสลิมมีปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วม ในการบริหารระดับท้องถิ่นอย่างไร สิ่งเหล่านี้ เป็นปัญหา วิจัยที่คณะผู้วิจัยจะทำการศึกษาในงานวิจัยนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมขององค์กรมุสลิม ต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล
2. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติตามหลักธรรมรัฐ ขององค์การบริหารส่วนตำบล
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับความ คิดเห็น การมีส่วนร่วมทางการเมือง และการมีส่วนร่วม ทางการบริหารขององค์กรมุสลิมกับระดับธรรมรัฐของ องค์การบริหารส่วนตำบล
4. เพื่อศึกษาบทบาทและศักยภาพขององค์กรมุสลิม ในการส่งเสริมธรรมรัฐองค์การบริหารส่วนตำบล
5. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วม ขององค์กรมุสลิมต่อการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล

ปัญหาการวิจัย

ในการวิจัยนี้ คณะผู้วิจัยได้กำหนดปัญหาการวิจัย ดังนี้

1. องค์กรมุสลิมมีส่วนร่วมในการบริหารต่อองค์การ บริหารส่วนตำบลมากน้อยเพียงใด
2. องค์การบริหารส่วนตำบลได้ใช้หลักธรรมรัฐ ในการบริหารงานมากน้อยเพียงใด
3. ความคิดเห็น การมีส่วนร่วมทางการเมืองและ ทางการบริหารขององค์กรมุสลิมมีความสัมพันธ์กับ ธรรมรัฐองค์การบริหารส่วนตำบลหรือไม่
4. บทบาทและศักยภาพขององค์กรมุสลิมในการ ส่งเสริมธรรมรัฐองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นอย่างไร

กรอบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมขององค์กรมุสลิม ในการส่งเสริมธรรมรัฐองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัด ชายแดนภาคใต้ ได้กำหนดกรอบการวิจัยซึ่งประกอบด้วย ตัวแปรตามคือ ธรรมรัฐองค์การบริหารส่วนตำบล และ ตัวแปรต้น คือ ความคิดเห็นขององค์กรมุสลิมต่อการ บริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล การมีส่วนร่วม

ทางการเมืองและทางการบริหารขององค์กรมุสลิมต่อองค์กรบริหารส่วนตำบล และบทบาทและศักยภาพขององค์กรมุสลิม โดยมีฐานคติว่า ทศนคติ ความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนการมีส่วนร่วมขององค์กรมุสลิม จะมีความสัมพันธ์กับรัฐธรรมนูญองค์กรบริหารส่วนตำบล และองค์กรมุสลิมมีบทบาทและศักยภาพที่จะส่งเสริมให้เกิดรัฐธรรมนูญในองค์กรบริหารส่วนตำบลได้

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบระดับการมีส่วนร่วมขององค์กรมุสลิมต่อการบริหารงานขององค์กรบริหารส่วนตำบล การปฏิบัติตามหลักกรรมรัฐขององค์กรบริหารส่วนตำบล
2. ทำให้ทราบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับกรรมรัฐขององค์กรบริหารส่วนตำบล
3. ทำให้ทราบบทบาทและศักยภาพขององค์กรมุสลิมในการสนับสนุนกรรมรัฐขององค์กรบริหารส่วนตำบล
4. ทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมขององค์กรมุสลิมต่อการบริหารงานขององค์กรบริหารส่วนตำบลเพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาโปรแกรมการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมขององค์กรมุสลิมในระดับท้องถิ่นในอนาคต

นิยามศัพท์เฉพาะ

องค์กรมุสลิม หมายถึง องค์กรมุสลิมระดับท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วยองค์กรศาสนา องค์กรการศึกษา องค์กรสังคมสงเคราะห์ องค์กรสตรี และองค์กรเศรษฐกิจ

ความคิดเห็นขององค์กรมุสลิมต่อองค์กรบริหารส่วนตำบล หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลซึ่งเป็นตัวแทนขององค์กรมุสลิมที่มีความคิดเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยในส่วนของการดำเนินงานและคุณลักษณะของสภาองค์กรบริหารส่วนตำบล และกระบวนการบริหารองค์กรบริหารส่วนตำบล ตลอดจนผลดีและผลเสียขององค์กรบริหารส่วนตำบล

การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลขององค์กรมุสลิมเข้าไปมีส่วนร่วมไม่ว่า

จะทางตรงหรือทางอ้อมในกิจกรรมทางการเมืองในองค์กรบริหารส่วนตำบลในเรื่องที่เกี่ยวกับการรณรงค์หาเสียง การวิพากษ์วิจารณ์ การร่วมประชุมวางแผน การสนับสนุนทางการเงินหรือสิ่งของต่างๆ การลงสมัครเป็นสมาชิกองค์กรบริหารส่วนตำบล การใช้สิทธิ์ในการลงคะแนนเลือกตั้งหรือถอดถอนสมาชิกองค์กรบริหารส่วนตำบลการร้องเรียน

การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เป็นสมาชิกองค์กรมุสลิมเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองที่เกี่ยวกับการร่วมประชุมรับฟังข้อมูล การเสนอความคิดเห็น โครงการและแผนงาน การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงาน การเป็นกรรมการ ตลอดจนการเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดโดยองค์กรบริหารส่วนตำบล การเผยแพร่ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์กรบริหารส่วนตำบล

กรรมรัฐขององค์กรบริหารส่วนตำบล หมายถึง องค์กรบริหารส่วนตำบลที่มีการบริหารจัดการที่ดีโดยยึดหลักนิติธรรม หลักความโปร่งใสตรวจสอบได้ หลักความรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วม หลักคุณธรรม และหลักความคุ้มค่า

จังหวัดชายแดนภาคใต้ หมายถึง จังหวัดปัตตานี นราธิวาส ยะลา สงขลา และสตูล

วิธีการวิจัย

แบบการวิจัย

ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ เก็บข้อมูลเชิงปริมาณแบบภาคตัดขวางเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมขององค์กรมุสลิมในการส่งเสริมกรรมรัฐองค์กรบริหารส่วนตำบล ควบคู่กับการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์กลุ่ม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือองค์กรบริหารส่วนตำบล และองค์กรมุสลิมท้องถิ่นในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล และสงขลา ดังนี้

1. องค์กรศาสนา ประกอบด้วยองค์กรมัสยิดและคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด

2. องค์กรการศึกษา ประกอบด้วยโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โรงเรียนตาดีกา สถาบันศึกษาปอเนาะ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน

3. องค์กรสังคมสงเคราะห์ ประกอบด้วยสมาคมยุวมุสลิม องค์กรสังคมสงเคราะห์ องค์กรเยาวชน และองค์กรนักศึกษานอกสถาบันการศึกษา

4. องค์กรสตรี ประกอบด้วยกลุ่มสตรี กลุ่มแม่บ้าน และองค์กรเครือข่ายสตรี

5. องค์กรเศรษฐกิจ ประกอบด้วย สหกรณ์อับนุอ์ฟาน สหกรณ์อับนุอาฟี

ในการวิจัยนี้ ได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ตัวแทนองค์การบริหารส่วนตำบลและองค์กรมุสลิมจำนวน 800 คน เพื่อใช้เก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้วิธีการเลือกแบบหลายขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 แบ่งประชากรเป็น 2 กลุ่ม โดยใช้ลักษณะความแตกต่างด้านภูมิประเทศและภาษาเป็นเกณฑ์ กลุ่มแรกประกอบด้วย ประชากรในเขตพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ซึ่งส่วนใหญ่ใช้ภาษามลายูถิ่นในการสื่อสาร ส่วนกลุ่มที่สอง ประกอบด้วย ประชากรในพื้นที่จังหวัดสตูลและสงขลา ซึ่งใช้ภาษามลายูและภาษาไทยในการสื่อสาร

ขั้นที่ 2 เลือกประชากรกลุ่มละหนึ่งจังหวัด โดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายแบบจับสลาก ได้จังหวัดยะลา และจังหวัดสตูลเป็นตัวแทน

ขั้นที่ 3 สุ่มเลือกอำเภอของแต่ละจังหวัด ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยจังหวัดยะลาได้อำเภอเมือง ยะหา รามัน และเบตง ส่วนจังหวัดสตูลได้อำเภอเมืองควนโดน ท่งหวั่ว ละงู และควนกาหลง

ขั้นที่ 4 สุ่มเลือกตำบลด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยจังหวัดยะลา ในส่วนของอำเภอเมือง ประกอบด้วยพร่อน บันนังสาเรง บุตี เปาะเส็ง ลำพะเยา ลำใหม่ สะเตงนอก อำเภอยะหา ประกอบด้วยกาดองปะแต ยะหา อำเภอรามัน ประกอบด้วยกาบูบอเกาะ กาลอ กาลูปัง เนินงาม บาโงย ท่ารง บาลอ ยะดีะ วังพญา

และอำเภอเบตง ประกอบด้วยตาเนาะแมเราะ ชารน้ำทิพย์ ยะรม ส่วนจังหวัดสตูล ในส่วนของอำเภอเมือง ประกอบด้วยคลองขุด ควนโพธิ์ เจ๊ะบิลัง บ้านควน ฉลุง เขาตรี อำเภอควนโดน ประกอบด้วยควนสะอาด ย่านซื่อ อำเภอทุ่งหว้า ประกอบด้วยขอนแก่น ทุ่งหว้า นาทอน อำเภอละงู ประกอบด้วยกำแพง ละงู น้ำผุด และ อำเภอควนกาหลง ประกอบด้วยควนกาหลง

ขั้นที่ 5 เลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนองค์การบริหารส่วนตำบลและตัวแทนองค์กรมุสลิมเพื่อใช้เก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ดังนี้

5.1 ตัวแทนองค์การบริหารส่วนตำบล เลือกตัวแทนองค์การบริหารส่วนตำบลๆ ละ 3-5 คน ประกอบด้วยนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และพนักงาน ได้ตัวแทนองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมด 105 คน

5.2 ตัวแทนองค์กรมุสลิม

5.2.1 องค์กรศาสนา
5.2.1.1 เลือกตัวแทนจากคณะกรรมการมัสยิด ตำบลละ 2 มัสยิดๆ ละอย่างน้อย 2 ประกอบด้วยโต๊ะอิหม่าม แทนคณะกรรมการมัสยิด ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 140 คน

5.2.1.2 เลือกตัวแทนองค์กรมุสลิมในกลุ่มของคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดๆ ละ 10 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง 20 คน

5.2.2 องค์กรการศึกษา

5.2.2.1 เลือกตัวแทนจากบุคลากรโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดยะลาจำนวน 120 คน และจากจังหวัดสตูล 100 คน รวมเป็นกลุ่มตัวอย่าง 220 คน

5.2.2.2 เลือกตัวแทนจากบุคลากรในโรงเรียนตาดีกาในจังหวัดยะลาจำนวน 20 คน และจังหวัดสตูล 30 คน รวมเป็นกลุ่มตัวอย่าง 50 คน

5.2.2.3 เลือกตัวแทนจากบุคลากรสถาบันศึกษาปอเนาะเฉพาะในจังหวัดยะลา 20 คน

รวมเป็น กลุ่มตัวอย่าง 20 คน

5.2.2.4 เลือกตัวแทนจากบุคลากร

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐเฉพาะในจังหวัดยะลา 30 คน
รวมเป็นกลุ่มตัวอย่าง 30 คน

5.2.2.5 เลือกตัวแทนจากบุคลากร

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนเฉพาะในจังหวัดยะลา 10 คน
รวมเป็นกลุ่มตัวอย่าง 10 คน

5.2.3 องค์กรสังคมสงเคราะห์

5.2.3.1 เลือกตัวแทนจากยู

มุสลิมในจังหวัดยะลา 10 คน และจังหวัดสตูล 10 คน
รวมกลุ่มตัวอย่าง 20 คน

5.2.3.2 เลือกตัวแทนจากองค์กร

สังคมสงเคราะห์ในจังหวัดยะลา 20 คน ในจังหวัดสตูล
20 คน รวมกลุ่มตัวอย่าง 40 คน

5.2.3.3 เลือกตัวแทนจากองค์กร

เยาวชนในจังหวัดยะลา จำนวน 20 คนและในจังหวัด
สตูล 20 คน รวมกลุ่มตัวอย่าง 40 คน

5.2.3.4 เลือก ตัว แทน จาก

องค์กรนักศึกษาในสถาบันเฉพาะในจังหวัดยะลา
จำนวน 20 คน รวมกลุ่มตัวอย่าง 20 คน

5.2.3 องค์กรสตรี

เลือกตัวแทนกลุ่มองค์กรสตรีใน

จังหวัดยะลา 20 คน และในจังหวัดสตูล 30 คน รวม
เป็นกลุ่มตัวอย่าง 50 คน

5.2.4 องค์กรเศรษฐกิจ

เลือกตัวแทนกลุ่มองค์กรเศรษฐกิจ

ในจังหวัดยะลา 5 คน และในจังหวัดสตูล 30 คน รวม
เป็นกลุ่มตัวอย่าง 35 คน

ขั้นที่ 6 เลือกตัวแทนจากองค์กรมุสลิม

และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 25 คน เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล
เชิงคุณภาพโดยวิธีสัมภาษณ์กลุ่ม การเลือกกลุ่มตัวอย่าง
ดังกล่าวนี้ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (purposive sampling)
โดยกำหนดเกณฑ์ ดังนี้

1. มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาโท

หรือสูงกว่า ทางรัฐศาสตร์หรือสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง

2. เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

อย่างน้อย 2 สมัย

3. เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกองค์การ

บริหารส่วนจังหวัด หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

4. เป็นสมาชิกวุฒิสภา

5. เป็นหรือเคยเป็นประธาน หรือกรรมการ

อิสลามประจำจังหวัด

6. ผู้ที่สังคมมุสลิมยอมรับว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

เครื่องมือการวิจัย

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยได้ใช้

แบบสอบถาม จำนวน 2 ชุด ตามประเภทของกลุ่ม
ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ

1. แบบสอบถามสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล

แบบสอบถามที่ใช้สำหรับเก็บข้อมูลจากกลุ่ม
ตัวอย่างที่เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลสร้างขึ้นโดยใช้
ข้อคำถามที่เป็นตัวชี้วัดธรรมนูญองค์การบริหารส่วน
ตำบล ซึ่งสถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทยพัฒนาขึ้น
(2543, อ้างถึงใน บุญบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี,
2544) โดยทำการปรับปรุงและเพิ่มเติมข้อคำถามให้
เหมาะสมกับสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน

แบบสอบถามสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล
มีจุดมุ่งหมายเพื่อสอบถามเกี่ยวกับธรรมนูญขององค์การ
บริหารส่วนตำบล ซึ่งมีคำถามแบบประมาณค่า (Rating
Scale) 7 อันดับ จำนวน 22 ข้อคำถาม วัตถุประสงค์ประกอบ
หลักของธรรมนูญ 6 ด้าน คือ หลักนิติธรรม (ข้อที่ 1-3)
ความโปร่งใส (ข้อที่ 4-7) ความรับผิดชอบ (ข้อที่ 8-10)
การมีส่วนร่วม (ข้อที่ 11-15) หลักคุณธรรม (ข้อที่ 16-18)
และหลักความคุ้มค่า (ข้อที่ 19-22)

2. แบบสอบถามสำหรับองค์กรมุสลิม

เป็นแบบสอบถามที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจาก
ตัวแทนองค์กรมุสลิม ซึ่งประกอบด้วย ตัวแทนองค์กร
ศาสนา ตัวแทนองค์กรการศึกษา ตัวแทนองค์กร
สังคมสงเคราะห์ ตัวแทนองค์กรสตรี และตัวแทนองค์กร
เศรษฐกิจ

แบบสอบถามสำหรับองค์กรมุสลิม เป็นแบบสอบถามที่ใช้ข้อความจากแบบสอบถามสำหรับตัวแทนองค์กรมุสลิม ซึ่งพัฒนาโดยนักวิจัย อาทร คุระวรรณ และณรงค์ศักดิ์ สิงห์ไพบุลย์พร (2544) คณะผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงแบบสอบถามดังกล่าวโดยการตัดทอนเพิ่มเติม และปรับข้อความให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน แบบสอบถามดังกล่าวนี้แบ่งออกเป็น 8 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยประเภทของตัวแทนเพศ อายุ ระดับการศึกษา ศาสนา ระดับการศึกษาสามัญ และอาชีพจำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับศักยภาพขององค์กรมุสลิม ซึ่งประกอบด้วยวัตถุประสงค์ แหล่งการเงินที่ได้รับการสนับสนุน ปัญหาทางการเงินขององค์กรรวมทั้งการใช้งบประมาณเพื่อสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเพื่อวัดความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนองค์กรมุสลิมที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบลโดยใช้คำถามแบบเลือกตอบตามความเห็นที่แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จำนวน 15 ข้อ ตัวอย่างข้อความคำถามเช่น “การมีองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาตำบลและหมู่บ้าน” เป็นต้น

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเพื่อวัดระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองขององค์กรมุสลิมต่อองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นคำถามแบบเลือกตอบ เพื่อให้ผู้ตอบระบุระดับการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง คือ “ไม่เคย” “นานๆ ครั้ง” “บางครั้ง” และ “เป็นประจำ” จำนวน 13 ข้อ ตัวอย่างข้อความคำถาม เช่น “ท่านเคยไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล” เป็นต้น

ตอนที่ 5 เป็นแบบสอบถามเพื่อวัดระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองขององค์กรมุสลิมต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นคำถามแบบเลือกตอบ เพื่อให้ผู้ตอบระบุระดับการเข้าไปมี

ส่วนร่วมทางการเมืองคือ “ไม่เคย” “นานๆ ครั้ง” “บางครั้ง” และ “เป็นประจำ” จำนวน 21 ข้อ ตัวอย่างข้อความคำถาม เช่น “ท่านเคยมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาความเดือดร้อนของท่านหรือของชุมชนต่อสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล” เป็นต้น

ตอนที่ 6 เป็นแบบสอบถามเพื่อวัดทัศนคติขององค์การบริหารส่วนตำบลตามความเห็นขององค์กรมุสลิมเป็นแบบสอบถามที่ใช้ข้อความเดียวกันกับที่สอบถามกลุ่มตัวอย่างที่เป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีทั้งหมด 22 ข้อ

ตอนที่ 7 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค พร้อมกับคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนองค์กรมุสลิมต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 5 ข้อ

หลักเกณฑ์การให้คะแนนในการตอบแบบสอบถาม

1. การวัดความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนองค์กรมุสลิมต่อองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งวัดด้วยข้อความแบบ 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุดจนถึงเห็นด้วยน้อยที่สุด มีหลักเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

1) กรณีคำถามเชิงบวก ซึ่งได้แก่ข้อที่ 1, 2, 3, 4, 7, 8, 9, 10, และ 15 มีหลักเกณฑ์ในการให้คะแนนคือ หากเห็นด้วยมากที่สุดให้ 5 คะแนน ลดหลั่นลงไปจนถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด ให้ 1 คะแนน

2) กรณีคำถามเชิงลบ ซึ่งได้แก่คำถาม ข้อที่ 5, 6, 11, 12, 13, และ 14 มีหลักเกณฑ์ในการให้คะแนนคือ หากเห็นด้วยมากที่สุด ให้ 1 คะแนน เพิ่มขึ้นไปจนถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด ให้ 5 คะแนน

นำคะแนนมาหาค่าเฉลี่ยพร้อมกับแปลความหมายคือหากได้คะแนน 1.00-2.33 จะมีความคิดเห็นเชิงบวก หากได้คะแนน 2.34-3.66 จะมีความคิดเห็นเชิงที่เป็นกลาง และหากได้คะแนน 3.67-5.00 จะมีความคิดเห็นเชิงลบ

2. การวัดระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยข้อคำถามแบบเลือกตอบ จำนวน 13 ข้อ มีหลักเกณฑ์คือ หากตอบว่าไม่เคยมีส่วนร่วมให้ 0 คะแนน หากมีส่วนร่วมนาน ๆ ครั้งให้ 1 คะแนน หากมีส่วนร่วมเป็นบางครั้งให้ 2 คะแนน และหากมีส่วนร่วมเป็นประจำให้ 3 คะแนน หลังจากนั้นนำคะแนนรวมมาจัดแบ่งกลุ่มแล้วแปรผลคะแนน คือ หากได้คะแนน 0-13 การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย หากได้คะแนน 14-26 การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง และหากได้คะแนน 27-39 การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

3. การวัดระดับการมีส่วนร่วมทางการบริหารด้วยข้อคำถามแบบเลือกตอบจำนวน 21 ข้อ มีหลักเกณฑ์คือ หากตอบว่าไม่เคยมีส่วนร่วม ให้ 0 คะแนน หากมีส่วนร่วมนาน ๆ ครั้งให้ 1 คะแนน หากมีส่วนร่วมเป็นบางครั้งให้ 2 คะแนน และหากมีส่วนร่วมเป็นประจำให้ 3 คะแนน หลังจากนั้น นำคะแนนรวมมาจัดแบ่งกลุ่มแล้วแปรผลคะแนน คือ หากได้คะแนน 0-21 การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย หากได้คะแนน 22-42 การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง และหากได้คะแนน 43-63 การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

4. การวัดระดับความคิดเห็นของตัวแทนองค์กรการบริหารส่วนตำบลและองค์กรมุสลิมต่อธรรมรัฐองค์การบริหารส่วนตำบล โดยใช้แบบสอบถามแบบประมาณค่า 7 อันดับ จำนวน 22 ข้อ มีหลักเกณฑ์ คือ หลังจากที่ได้ยุบรวมสเกลใหม่จาก 7 ระดับ เป็น 5 ระดับ ดังนี้

สเกลเดิม	สเกลใหม่	ระดับการปฏิบัติ	คะแนน
1-2	1	น้อยที่สุด	1
3	2	น้อย	2
4	3	ปานกลาง	3
5	4	มาก	4
6-7	5	มากที่สุด	5

จากนั้น นำคะแนนรวมมาจัดแบ่งกลุ่มแล้วแปรผลคะแนน คือ หากได้คะแนน 22-51 ธรรมรัฐมีอยู่ในระดับน้อย หากได้คะแนน 52-81 ธรรมรัฐมีอยู่ใน

ระดับปานกลาง และหากได้คะแนน 82-110 ธรรมรัฐมีอยู่ในระดับมาก

สำหรับคะแนนรวมของธรรมรัฐองค์การบริหารส่วนตำบลที่ใช้ในการหาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็น การมีส่วนร่วมทางการเมืองและการบริหารขององค์กรมุสลิมกับธรรมรัฐองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น คณะผู้วิจัย ได้ใช้คะแนนรวมระหว่างคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามชุดที่ 1 (แบบสอบถามสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล) และแบบสอบถามชุดที่ 2 (แบบสอบถามสำหรับองค์กรมุสลิม) ซึ่งคัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่ผู้ตอบได้ตอบทุกข้ออย่างสมบูรณ์

การวัดความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของเครื่องมือการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้ทำการวัดความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากตัวแทนองค์การบริหารส่วนตำบลและองค์กรมุสลิม ดังนี้

1. นำแบบสอบถามไปวัดความถูกต้องด้านเนื้อหา โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน พิจารณาว่าข้อคำถามที่ใช้ วัดได้ตรงกับคุณลักษณะหรือสิ่งที่ต้องการวัดหรือไม่ โดยผู้เชี่ยวชาญได้ทำการแก้ไขลงในตัวแบบสอบถาม จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงข้อความตามข้อเสนอแนะ

2. ตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยนำไปทดลองใช้กับตัวแทนองค์กรมุสลิม และองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 40 ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค มีผลการทดสอบ ดังนี้

1) แบบสอบถามในตอนต้นที่ 3 เพื่อวัดความคิดเห็นขององค์กรมุสลิมต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9404

2) แบบสอบถามในตอนต้นที่ 4 เพื่อวัดการมีส่วนร่วมทางการเมืองขององค์กรมุสลิมต่อองค์การบริหารส่วนตำบล ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .4477

3) แบบสอบถามในตอนต้นที่ 5 เพื่อวัดการมีส่วนร่วมทางการเมืองการบริหารขององค์กรมุสลิมต่อองค์การบริหารส่วนตำบล ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9074

4) แบบสอบถามในตอนต้นที่ 6 เพื่อวัดธรรมรัฐองค์การบริหารส่วนตำบล ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7298

คณะผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงข้อความที่มีความคลุมเครือให้ชัดเจนยิ่งขึ้นก่อนที่จะนำไปใช้เก็บข้อมูลจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อใช้ในการตอบคำถามการวิจัยในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลใน 2 ลักษณะ คือ

1) เก็บข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์จากตัวแทนองค์กรมุสลิมทั้ง 5 กลุ่ม ได้แก่ องค์กรศาสนา องค์กรการศึกษา องค์กรสังคมสงเคราะห์ องค์กรสตรี และองค์กรเศรษฐกิจ

ในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยได้ทำการอบรมนักวิจัยผู้ช่วย ซึ่งเป็นคนในท้องถิ่นให้เข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และวิธีการเก็บข้อมูลในพื้นที่ การจัดเก็บข้อมูลจำนวน 800 ชุด เริ่มตั้งแต่เดือน มิถุนายน 2548 และเสร็จสิ้นในเดือน สิงหาคม 2548 โดยสามารถจัดเก็บแบบสอบถามได้จำนวน 738 ชุด คิดเป็นร้อยละ 92 โดยแยกเป็นแบบสอบถามจากตัวแทนองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 118 ชุด และจากตัวแทนองค์กรมุสลิมจำนวน 620 ชุด การที่ไม่สามารถจัดเก็บได้ตามกำหนดเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างบางส่วนไม่ให้ความร่วมมือในการตอบเพราะเกรงกลัวต่อผลกระทบที่จะเกิดขึ้นอันเนื่องมาจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

สำหรับแบบสอบถามที่เก็บได้นี้ คณะผู้วิจัยได้นำไปหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ก่อนที่จะวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งมีผลการทดสอบคือ ตอนที่ 3 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7732 ตอนที่ 4 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7851 ตอนที่ 5 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9234 และตอนที่ 6 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9514

จะเห็นว่าค่าความเชื่อมั่นที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างจริงมีความใกล้เคียงกันกับค่าความเชื่อมั่นที่ได้จากกลุ่ม

ที่ได้ทดลองเก็บ ยกเว้นแบบสอบถามตอนที่ 3 ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นลดจากเดิม คือ จาก .9404 เป็น .7732 ส่วนค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตอนที่ 4 เพิ่มขึ้นจากเดิม คือจาก .4477 เป็น .7851 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตอนที่ 6 เพิ่มขึ้นจากเดิม คือจาก .7298 เป็น .9234

2) เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยวิธีการสัมภาษณ์กลุ่มจากตัวแทนองค์กรมุสลิม ทั้ง 5 กลุ่มข้างต้น รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความรู้และเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อองค์การบริหารส่วนตำบล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้การคำนวณค่าสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป การบรรยายข้อมูลทั่วไปที่เป็นตัวแปรเดียว ระดับนามบัญญัติ อันดับ หรืออันดับภาคใช้สถิติเชิงพรรณนา คือค่าร้อยละและค่ามัชฌิมมาเลขคณิต ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีตัวแปรระดับนามบัญญัติสัมพันธ์กันใช้สถิติไคสแควร์ เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็น การมีส่วนร่วมทางการเมืองและทางการบริหารขององค์กรมุสลิมต่อองค์การบริหารส่วนตำบลกับธรรมรัฐองค์การบริหารส่วนตำบล

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับบทบาทและศักยภาพขององค์กรมุสลิมในการส่งเสริมธรรมรัฐซึ่งได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒินั้น ใช้การวิเคราะห์สาระ นำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบของการพรรณนาความ

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

การนำเสนอผลในส่วนแรกเป็นเรื่องเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนองค์การบริหารส่วนตำบลและตัวแทนองค์กรมุสลิม ส่วนที่สองเป็นการเสนอผลการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์พร้อมกับการอภิปรายในแต่ละประเด็น ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ลักษณะข้อมูลทั่วไปของตัวอย่างที่เป็นตัวแทนองค์การบริหารส่วนตำบลและองค์กรมุสลิม

จากการเก็บข้อมูล พบว่า ลักษณะทางด้านกายภาพของชุมชนที่กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนองค์การบริหารส่วนตำบลอาศัยอยู่ ส่วนใหญ่เป็นชุมชนชนบทและเป็นเกษตรกรรม (ร้อยละ 80.5) รองลงมาคือ ชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบทและไม่เป็นเกษตรกรรม (ร้อยละ 12.7) กึ่งเมืองกึ่งชนบทเป็นเกษตร (ร้อยละ 4.2) และชุมชนเมืองไม่เป็นเกษตรกรรม (ร้อยละ 2.5) ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีตำแหน่งเป็นปลัด อบต. (ร้อยละ 53.4) รองลงมาคือ นายก อบต. (ร้อยละ 25.4) นายกสภา อบต. (ร้อยละ 15.3) และสมาชิกสภา อบต. (ร้อยละ 5.9) ตามลำดับ สามในสี่ของกลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย (ร้อยละ 80.5) ส่วนที่เหลือเป็นเพศหญิง (ร้อยละ 19.5) มีอายุระหว่าง 31-40 ปี เป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 46.6) รองลงมาคือ 41 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 37.3) และ 30 ปี (ร้อยละ 16.1) ตามลำดับ นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันระหว่างไม่ได้เรียนศาสนา (ร้อยละ 35.6) กับสำเร็จการศึกษาศาสนา ระดับอิตีดาอีย¹ (ร้อยละ 30.5) ส่วนที่เหลือ จบการศึกษาระดับมุดะวะซซิดะฮะฮ์² (ร้อยละ 14.4) ปริญญาตรี และอื่นๆ (ร้อยละ 6.8) และชานาวิ³ (ร้อยละ 5.9) ตามลำดับ สำหรับระดับการศึกษามัธยมศึกษาส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า (ร้อยละ 50.5) รองลงมาคือ มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า (ร้อยละ 20.3) อนุปริญญาหรือเทียบเท่า (ร้อยละ 10.2) ประถมศึกษา (ร้อยละ 9.3) มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า (ร้อยละ 5.9) และสูงกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 4.2) ตามลำดับ

ส่วนลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนองค์กรมุสลิม จากการเก็บข้อมูล พบว่า ตัวแทนองค์กรมุสลิมส่วนใหญ่เป็นตัวแทนจากองค์กรการศึกษา (ร้อยละ 51.8) รองลงมาคือ องค์กรศาสนา (ร้อยละ 23.1) องค์กรสังคมสงเคราะห์ (ร้อยละ 12.1) องค์กรสตรี (ร้อยละ 7.1) และองค์กรเศรษฐกิจ (ร้อยละ 6.0) ตามลำดับ มีอัตราส่วน

ของเพศที่ใกล้เคียงกัน คือเป็นชาย (ร้อยละ 58.9) และเป็นหญิง (ร้อยละ 41.1) มีอายุส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 19-30 ปี (ร้อยละ 47.3) รองลงมาคือ 41 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 26.8) 31-40 ปี (ร้อยละ 23.2) และต่ำกว่า 18 ปี (ร้อยละ 2.7) ตามลำดับ ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาศาสนาระดับมุดะวะซซิดะฮะฮ์ (ร้อยละ 33.5) รองลงมา คือ ชานาวิ (ร้อยละ 25.2) อิตีดาอีย (ร้อยละ 15.0) ปริญญาตรี (ร้อยละ 13.2) ไม่ได้เรียน (ร้อยละ 7.4) และอื่นๆ (ร้อยละ 5.6) ตามลำดับ ส่วนการศึกษามัธยมศึกษา ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 42.1) รองลงมาคือ มัธยมศึกษา (ร้อยละ 39.8) ประถมศึกษา (ร้อยละ 12.9) สูงกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 2.7) และอื่นๆ (ร้อยละ 2.4) ตามลำดับ ส่วนอาชีพนั้น มีความหลากหลาย คือ รับจ้าง (ร้อยละ 30.8) ทำเกษตร/ทำนา/ทำสวน (ร้อยละ 21.9) ค้าขาย (ร้อยละ 6.1) ข้าราชการ (ร้อยละ 6.0) นอกจากนั้น ประกอบอาชีพอื่นๆ เช่น ธุรกิจส่วนตัว เป็นต้น (ร้อยละ 35.2)

2. การมีส่วนร่วมขององค์กรมุสลิมต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ในภาพรวมองค์กรมุสลิมมีส่วนร่วมทางการเมืองและทางการบริหารต่อองค์การบริหารส่วนตำบลในระดับน้อย ส่วนผลการวิเคราะห์ข้อมูลรายด้าน มีดังนี้

2.1 การมีส่วนร่วมทางการเมือง

องค์กรมุสลิมส่วนใหญ่จะมีรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบของการไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (ร้อยละ 69.2) และชักชวนให้บุคคลอื่นไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (ร้อยละ 38.7) ส่วนการมีส่วนร่วมในลักษณะอื่นๆ เช่น การลงชื่อเพื่อถอดถอนสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล การร้องเรียนกรณีการทุจริตการเลือกตั้ง การไปร่วมฟังการปราศรัยหาเสียง

¹การศึกษาระดับอิตีดาอีย หมายถึง การศึกษาอิสลามศึกษาตอนต้น ใช้ระยะเวลาเรียน 4 ปี ได้แก่ชั้นปีที่ 1 ถึงปีที่ 4

²การศึกษาระดับมุดะวะซซิดะฮะฮ์ หมายถึง การศึกษาอิสลามศึกษาตอนกลาง ใช้ระยะเวลาเรียน 3 ปี ได้แก่ ชั้นปีที่ 5 ถึงปีที่ 7

³การศึกษาระดับชานาวิ หมายถึง การศึกษาอิสลามศึกษาตอนปลาย ใช้ระยะเวลาเรียน 3 ปี ได้แก่ ชั้นปีที่ 8 ถึงปีที่ 10

ของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น มีอัตราส่วนอยู่ในระดับน้อย ดังนั้นกล่าวได้ว่า องค์กรมุสลิมมีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะเป็นผู้สังเกตทางการเมืองมากกว่าการเข้าไปมีส่วนร่วมทำกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของอาทร คุระวรรณ และณรงค์ศักดิ์ สิงห์ไพบุลย์พร (2544) ซึ่งพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนส่วนใหญ่จะเป็นการมีส่วนร่วมประเภทพื้นฐานแบบกลุ่มผู้ดู (onlookers) มากกว่าแบบผู้มีส่วนร่วม (Participants)

2.2 การมีส่วนร่วมทางการเมือง

สำหรับการมีส่วนร่วมทางการเมืองขององค์กรมุสลิมต่อการบริหารส่วนตำบล จากการวิเคราะห์พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย การมีส่วนร่วมขององค์กรมุสลิมจะมีรูปแบบของการให้ความร่วมมือในเชิงร่วมกิจกรรม เช่น เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลในลักษณะของการรับประโยชน์จากการเข้าร่วมมากกว่าที่จะเข้าร่วมอย่างเต็มรูปแบบในกระบวนการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เช่น การร่วมเป็นกรรมการในโครงการต่างๆ การเข้าไปตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล ว่ามีความโปร่งใสหรือไม่ การร่วมร้องเรียนปัญหา ร่วมติดตามและประเมินผลในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของอาทร คุระวรรณ และณรงค์ศักดิ์ สิงห์ไพบุลย์พร (2544) ซึ่งพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนส่วนใหญ่จะมีลักษณะที่เป็นการเร้าระดม (mobilization) มากกว่าการมีส่วนร่วมแบบประชาธิปไตย (democratic participation)

จากข้อค้นพบข้างต้น จะเห็นได้ว่า แม้การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นจะเป็นวาระหลักของชาติที่มุ่งให้ท้องถิ่นมีอำนาจในบริหารงานเพื่อสนองความต้องการของชุมชนดังปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 หรือพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 [แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546] ว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกสภา

ท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นแต่ก็เป็นเพียงข้อกำหนดในเชิงกฎหมาย ส่วนภาคปฏิบัติที่เป็นจริงหาได้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของบทบัญญัติดังกล่าวไม่ ทั้งนี้ อาจกล่าวได้ว่า การที่องค์กรมุสลิมมีส่วนร่วมทั้งทางการเมืองและการบริหารอยู่ในระดับที่น้อย เป็นเพราะองค์กรมุสลิมมีทัศนคติที่ไม่ค่อยดีต่อองค์การบริหารส่วนตำบล อีกทั้งความรู้ขององค์กรมุสลิมก็ยังคงอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งทำให้การมีส่วนร่วมอย่างเป็นรูปธรรมไม่เกิดขึ้น ดังที่ จำนง ไพโรจน์ (2533) ได้กล่าวไว้ว่า กระบวนการแสดงออกทางพฤติกรรมการมีส่วนร่วมจะเกิดเมื่อประชาชนเข้าใจสภาพที่แท้จริงของชุมชน [องค์การบริหารส่วนตำบล] และเห็นช่องทางในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยการให้ข้อมูล เปิดรับความคิดเห็น การปรึกษาหารือ การวางแผนร่วมกัน การร่วมปฏิบัติและดำเนินกิจกรรมร่วมกัน รวมทั้งการให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการแก้ปัญหา (คณิงนิจ ศรีบัวเอี่ยม และคณะ, 2544) ทั้งนี้เพราะองค์กรมุสลิมเป็นองค์กรที่มีศักยภาพ โดยเฉพาะองค์กรมัสยิดซึ่งมีบทบาทที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาท้องถิ่น โดยหวังว่า การเข้ามามีส่วนร่วมขององค์กรเหล่านี้จะมีส่วนช่วยให้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินเป็นไปตามหลักธรรมรัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การปฏิบัติตามหลักธรรมรัฐขององค์การบริหารส่วนตำบล

จากผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนองค์การบริหารส่วนตำบลมีความเห็นต่อการปฏิบัติตามหลักธรรมรัฐขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 65.3 ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นองค์กรมุสลิมที่พบว่า ร้อยละ 72.0 มีความเห็นวาระดับการปฏิบัติตามธรรมรัฐขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาพรวมนั้นอยู่ในระดับน้อย แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อกลับพบว่า ทั้งกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนองค์การบริหารส่วนตำบลและ

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นองค์กรมุสลิมมีความเห็นต่อการปฏิบัติ ตามหลักธรรมรัฐขององค์การบริหารส่วนตำบลในระดับ มากที่สุดสอดคล้องกัน กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่เป็น องค์กรมุสลิมและตัวแทนองค์การบริหารส่วนตำบลมี ความเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีการปฏิบัติตาม หลักคุณธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังจะเห็นได้จาก การที่คณะผู้บริหารของ อบต.ไม่เคยถูกฟ้องร้องหรือ ร้องเรียนเรื่องทุจริต นอกจากนี้ การที่ อบต. มีการให้ บริการประชาชนโดยวางอยู่บนหลักของความถูกต้อง และยุติธรรม แสดงให้เห็นว่าตัวแทนองค์การบริหาร ส่วนตำบลเองให้ความสำคัญในการยึดหลักคุณธรรม และจริยธรรมมาใช้ในการบริหารงานองค์การบริหาร ส่วนตำบล กล่าวคือมีความรู้สึกผิดชอบชั่วดีและสำนึก ในสิ่งที่ต้องทำจริงทำงานด้วยความถูกต้องและสุจริต (วรภัทร โตรณะเกษม, 2542) ส่วนองค์กรมุสลิมนั้นแม้จะมองว่า ระดับธรรมรัฐในองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับน้อย แต่ก็ยังมองเห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลเองยังคง บริหารงานอย่างเป็นธรรม มีความสุจริตในระดับหนึ่ง และเมื่อพิจารณาในระดับการปฏิบัติตามหลักธรรมรัฐของ องค์การบริหารส่วนตำบลตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นตัวแทนองค์การบริหารส่วนตำบลและองค์กรมุสลิม ที่อยู่ในระดับน้อยที่สุด พบว่า ตัวแทนองค์การบริหาร ส่วนตำบล และองค์กรมุสลิมมีความเห็นสอดคล้องกัน ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีการปฏิบัติตามหลัก ธรรมรัฐในหลักการมีส่วนร่วมในประเด็นที่ว่า ให้ประชาชน เข้าร่วมฟังการประชุมของสภา อบต. แสดงให้เห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลและองค์กรมุสลิมมีความเห็น สอดคล้องกันว่า การบริหารงานขององค์การบริหารส่วน ตำบลที่ผ่านมายังขาดหลักการมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้อง กับผลการวิจัยที่พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองและ การบริหารขององค์กรมุสลิมต่อการบริหารงานของ องค์การบริหารส่วนตำบลในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 63.5 และ 76.1 ซึ่งผลการวิจัยยังพบอีก ว่า ร้อยละ 90.1 องค์กรมุสลิมไม่เคยมีส่วนร่วมในการ ตรวจสอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

ทั้ง ๆ ที่การมีส่วนร่วมนั้นเป็นส่วนหนึ่งของหลักธรรมรัฐ ดังที่ วรภัทร โตรณะเกษม (2542) กล่าวไว้ว่า ธรรมรัฐนั้น ประกอบด้วยหลักความโปร่งใส นิติธรรม ความ รับผิดชอบ ความเสมอภาค คุณธรรม ความคุ้มค่า และ การมีส่วนร่วม เช่นเดียวกับที่กระทรวงมหาดไทยได้ กำหนดองค์ประกอบของธรรมรัฐไว้ 11 องค์ประกอบ คือ การมีส่วนร่วม ความยั่งยืน สิ่งที่ชอบธรรม ความโปร่งใส ความเป็นธรรมและความเสมอภาค ความรู้และทักษะ ของเจ้าหน้าที่ ความเสมอภาคทางเพศ ความอดทน อดกลั้น หลักนิติธรรม ความรับผิดชอบต่อ และการเป็น ผู้กำกับดูแล โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วม เป็นการมีส่วนร่วมของทั้งประชาชนและ เจ้าหน้าที่รัฐในการบริหารงาน เพื่อให้เกิดความคิดริเริ่ม และพลังการทำงานที่สอดคล้องกัน เพื่อบรรลุเป้าหมาย ในการให้บริการประชาชน (สุดจิต นิमितกุล, 2543 อ้างถึงใน บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี, 2544) และ ยัง สอดคล้องกับข้อเสนอแนะอื่น ๆ ของกลุ่มตัวอย่างที่ว่า สมาชิก อบต. ต้องเป็นคนที่มีความสุจริต มีความ รับผิดชอบต่อ บริหารงานด้วยความโปร่งใส สุจริต บริการ ประชาชนโดยยึดหลักความถูกต้องและเป็นธรรม อบต. ควรจ้างชาวสารการเคลื่อนไหวเกี่ยวกับ อบต. ให้ ประชาชนได้ทราบและมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการ ทำงานและเสนอความคิดเห็นในการพัฒนาชุมชน

ดังนั้น เพื่อสร้างธรรมรัฐให้เกิดแก่องค์การ บริหารส่วนตำบล ทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลและ องค์กรมุสลิมควรมีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมรัฐและ ที่สำคัญองค์การบริหารส่วนตำบลควรให้องค์กรมุสลิม มีส่วนร่วมในการคิดวางแผน ตัดสินใจ และติดตามผล ซึ่งจะส่งผลให้องค์การบริหารส่วนตำบลบริหารงานได้อย่าง มีประสิทธิภาพ และจะก่อให้เกิดผลต่อการพัฒนาสังคม ในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมืองการปกครอง สังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและวิถีชีวิต ส่วนองค์กรมุสลิมเอง ก็จะต้องมีความตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนเองใน การเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน หรือการตรวจสอบ การทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

4. ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความคิดเห็น การมีส่วนร่วมทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการบริหารขององค์กรมุสลิมกับรัฐธรรมนูญองค์การบริหารส่วนตำบล

การปฏิบัติตามหลักธรรมรัฐในองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นมีความสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จขององค์กร ทั้งนี้เพราะรัฐธรรมนูญได้กำหนดบทบาทใหม่ของผู้บริหารในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ มีการตรวจสอบสามารถประเมินผลงานได้อย่างชัดเจน และมีการจัดการแข่งขันเพื่อการบริหารจัดการที่ดี (Agere, 2000 อ้างถึงใน บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี, 2544) เมื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นขององค์กรมุสลิมกับระดับรัฐธรรมนูญขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่าระดับความคิดเห็นขององค์กรมุสลิมกับระดับรัฐธรรมนูญขององค์การบริหารส่วนตำบลมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ดังปรากฏในตาราง 1

ตาราง 1 ธรรมนูญองค์การบริหารส่วนตำบลจำแนกตามความคิดเห็นขององค์กรมุสลิมต่อองค์การบริหารส่วนตำบล

ความ	ธรรมนูญองค์การบริหารส่วนตำบล			รวม
	ต่ำ	ปานกลาง	มาก	
เชิงลบ	84.1 (53)	14.3 (9)	1.6 (1)	100.0 (63)
เป็นกลาง	71.9 (289)	25.6 (103)	2.5 (10)	100.0 (402)
เชิงบวก	51.4 (19)	35.1 (13)	13.5 (5)	100.0 (37)
รวม	71.9 (361)	24.9 (125)	3.2 (16)	100.0 (502)

$\chi^2 = 21.476$ $df = 4$ $sig = .01$

จากตาราง 1 พบว่า ความคิดเห็นขององค์กรมุสลิมต่อองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นลบ กลาง และบวก มีผลต่อระดับธรรมนูญองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ใน

ระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 84.1, 71.2 และ 51.1 ระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 14.3, 25.6 และ 35.1 ระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 1.6, 2.5 และ 13.5 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นขององค์กรมุสลิมต่อองค์การบริหารส่วนตำบลกับระดับธรรมนูญองค์การบริหารส่วนตำบล โดยการเปรียบเทียบสัดส่วนของระดับธรรมนูญองค์การบริหารส่วนตำบลในระดับต่างๆ พบว่า ลักษณะความคิดเห็นขององค์กรมุสลิมต่อองค์การบริหารส่วนตำบลมีความสัมพันธ์กับระดับธรรมนูญองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 กล่าวคือ องค์กรมุสลิมที่มีความคิดเห็นเชิงบวกต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล มีผลทำให้เกิดธรรมนูญในระดับ “มาก” สูงกว่าองค์กรมุสลิมที่มีความคิดเห็นที่เป็นกลางและลบ ในทางกลับกัน องค์กรมุสลิมที่มีความคิดเห็นเชิงลบต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล มีผลทำให้เกิดธรรมนูญในองค์กรการบริหารส่วนตำบลในระดับ “ต่ำ” มากกว่าองค์กรมุสลิมที่มีความคิดเห็นที่เป็นกลางและลบ

ข้อค้นพบข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ความคิดเห็นขององค์กรมุสลิมมีส่วนในการส่งเสริมธรรมรัฐขององค์การบริหารส่วนตำบล กล่าวคือเมื่อองค์กรมุสลิมมีความคิดเห็นหรือทัศนคติที่ดีต่อองค์การบริหารส่วนตำบล องค์กรมุสลิมก็จะเข้าไปมีส่วนร่วมซึ่งจะส่งผลให้เกิดธรรมนูญในเวลาต่อมา พวงเพชร วัชรอยู่ (อ้างถึงใน กฤษดา พงษ์สามารถ, 2543) ได้กล่าวว่า ทัศนคติเป็นความคิดเห็นที่มีอารมณ์เป็นส่วนประกอบ เป็นส่วนที่พร้อมที่จะมีปฏิกิริยาเฉพาะอย่างต่อสถานการณ์ภายนอก และทัศนคดียังเป็นความรู้สึกของบุคคลที่ได้จากการเรียนรู้จากประสบการณ์ แสดงถึงภาวะของร่างกายและจิตใจในด้านความพร้อมที่จะตอบสนองบุคคลหรือสิ่งต่างๆ ในลักษณะใดลักษณะหนึ่งในสองลักษณะ คือ แสดงความพร้อมที่จะเข้าไปหาที่เกิดความรู้สึกชอบเรียกว่า ทัศนคติที่ดี หรือทางบวก หรือแสดงความพร้อมหลีกเลี่ยงหนีเนื่องจากความรู้สึกไม่ชอบเรียกว่า ทัศนคติที่ไม่ดีหรือทางลบ เช่นเดียวกับที่

Newomb (อ้างถึงใน อาทรรุ กระวรรณ และณรงค์ศักดิ์สิงห์ไพบุลย์พร, 2544) กล่าวว่า ทักษะคติของบุคคลนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะของสิ่งแวดล้อมที่บุคคลได้รับ อาจแสดงออกมาทางพฤติกรรม 2 ลักษณะ คือทัศนคติทางบวก แสดงออกในลักษณะพึงพอใจเห็นด้วยหรือชอบ จะทำให้บุคคลอยากทำอะไรอยากเข้าใกล้สิ่งนั้น และทัศนคติทางลบ จะแสดงออกในลักษณะไม่พึงพอใจและไม่เห็นด้วยหรือไม่ชอบ จะทำให้บุคคลเกิดความเบื่อหน่าย ซิงซัง ต้องการหนีให้ห่างจากสิ่งนั้น

เมื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมทางการเมืองและทางการบริหารขององค์กรมุสลิมกับระดับธรรมรัฐขององค์กรบริหารส่วนตำบล พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ดังปรากฏในตาราง 2 และ 3

จากตาราง 2 พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองขององค์กรมุสลิมในระดับน้อย ปานกลาง และมาก มีผลต่อระดับธรรมรัฐองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับต่ำ

ตาราง 2 ธรรมรัฐองค์การบริหารส่วนตำบลจำแนกตามการมีส่วนร่วมทางการเมืองขององค์กรมุสลิม

การมีส่วนร่วมทางการเมือง	ระดับธรรมรัฐองค์การบริหารส่วนตำบล			รวม
	ต่ำ	ปานกลาง	มาก	
น้อย	76.0 (234)	20.8 (64)	3.2 (10)	100.0 (308)
ปานกลาง	67.0 (126)	30.9 (58)	2.1 (4)	100.0 (188)
มาก	28.6 (2)	42.9 (3)	28.6 (2)	100.0 (7)
รวม	72.0 (362)	24.9 (125)	3.2 (16)	100.0 (503)

$$\lambda^2 = 23.696 \quad df = 4 \quad sig = 0.01$$

ตาราง 3 ธรรมรัฐองค์การบริหารส่วนตำบลจำแนกตามการมีส่วนร่วมทางการเมืองการบริหารขององค์กรมุสลิม

การมีส่วนร่วมทางการเมืองการบริหาร	ระดับธรรมรัฐองค์การบริหารส่วนตำบล			รวม
	ต่ำ	ปานกลาง	มาก	
น้อย	77.7 (283)	19.8 (72)	2.5 (9)	100.0 (364)
ปานกลาง	59.4 (76)	38.3 (49)	2.3 (3)	100.0 (128)
มาก	27.3 (3)	36.4 (4)	36.4 (4)	100.0 (11)
รวม	72.0 (362)	24.9 (125)	3.2 (16)	100.0 (503)

$$\lambda^2 = 60.140 \quad df = 4 \quad sig = 0.01$$

คิดเป็นร้อยละ 76.0, 67.0 และ 28.6 ระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 20.8, 30.9 และ 42.9 ระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 3.2, 2.1 และ 28.6 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองขององค์กรมุสลิมกับระดับธรรมรัฐองค์การบริหารส่วนตำบล โดยการเปรียบเทียบสัดส่วนของระดับธรรมรัฐองค์การบริหารส่วนตำบลในระดับต่างๆ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองขององค์กรมุสลิมมีความสัมพันธ์กับระดับธรรมรัฐองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 กล่าวคือ องค์กรมุสลิมที่เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในองค์การบริหารส่วนตำบลในระดับมากมีผลทำให้เกิดธรรมรัฐในองค์การบริหารส่วนตำบลในระดับ "มาก" สูงกว่าองค์กรมุสลิมที่เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับปานกลางและน้อย ในทางกลับกัน องค์กรมุสลิมที่มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับน้อยมีผลทำให้เกิดธรรมรัฐในองค์การบริหารส่วนตำบลในระดับ "ต่ำ" มากกว่า องค์กรมุสลิมที่มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับกลาง และมาก

จากตาราง 3 พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองขององค์กรมุสลิมในระดับน้อย ปานกลาง และมาก มีผลต่อระดับธรรมรัฐองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 77.7, 59.4 และ 27.3 ระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 19.8, 38.3 และ 36.4 ระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 2.5, 2.3 และ 36.4 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการมีส่วนร่วมทางการบริหารขององค์กรมุสลิมกับระดับธรรมรัฐองค์การบริหารส่วนตำบล โดยการเปรียบเทียบสัดส่วนของระดับธรรมรัฐองค์การบริหารส่วนตำบลในระดับต่างๆ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการบริหารขององค์กรมุสลิมมีความสัมพันธ์กับระดับธรรมรัฐองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 กล่าวคือ องค์กรมุสลิมที่เข้าไปมีส่วนร่วมทางการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบลในระดับมากมีผลทำให้เกิดธรรมรัฐในองค์การบริหารส่วนตำบลในระดับ “มาก” สูงกว่าองค์กรมุสลิมที่เข้าไปมีส่วนร่วมทางการบริหารในระดับปานกลางและน้อยในทางกลับกัน องค์กรมุสลิมที่มีส่วนร่วมทางการบริหารในระดับน้อยมีผลทำให้เกิดธรรมรัฐในองค์การบริหารส่วนตำบลในระดับ “ต่ำ” มากกว่าองค์กรมุสลิมที่ส่วนร่วมทางการบริหารในระดับกลางและมาก

ข้อค้นพบข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมขององค์กรมุสลิมนั้น มีส่วนในการส่งเสริมธรรมรัฐแก่องค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งวรภัทร โตรณะเกษม (2542, 11-17) ได้กล่าวถึงหลักการมีส่วนร่วมว่า หลักการมีส่วนร่วม คือประชาชนและบุคลากรในองค์จะต้องมีส่วนร่วมในการทำงานโดยมุ่งผลแห่งการประสบความสำเร็จร่วมกัน เช่นเดียวกับที่ สูดจิต นิมิตกุล (2543, 13-24) อ้างถึงใน บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และ บุญมี ลี, 2544, 16-17) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นการมีส่วนร่วมของทั้งประชาชนและเจ้าหน้าที่รัฐในการบริหารงาน เพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มและพลังการทำงานที่สอดประสานกันเพื่อบรรลุเป้าหมายในการให้บริการประชาชน ทั้งนี้ประชาชนต้องรู้จักสิทธิ และการใช้สิทธิ ประชาชนต้องตื่นตัว กระตือรือร้นที่จะรับรู้ ตรวจสอบกระบวนการ

ตัดสินใจของภาครัฐที่มีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ สนับสนุนการมีส่วนร่วมของคนอื่น สร้างภาคประชาสังคมให้เข้มแข็ง มีทัศนคติต่อส่วนร่วมที่ถูกต้อง มีคุณธรรม (บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี, 2544)

5. บทบาทและศักยภาพขององค์กรมุสลิมในการส่งเสริมธรรมรัฐองค์การบริหารส่วนตำบล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยวิธีการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและตัวแทนกลุ่มจากองค์กรมุสลิม พบว่า ในการส่งเสริมธรรมรัฐให้เกิดขึ้นกับองค์การบริหารส่วนตำบล โดยภาพรวมแล้ว องค์กรมุสลิมจะมีศักยภาพ 4 ด้าน กล่าวคือ ด้านบุคลากร ด้านการเงิน ด้านสัมพันธ์ชุมชน และด้านองค์ความรู้ทางศาสนา เมื่อพิจารณาประเภทขององค์กร พบว่า แต่ละประเภทขององค์กร จะมีศักยภาพที่โดดเด่นต่างกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

องค์กรศาสนา

องค์กรศาสนาเช่น มัสยิด สำนักงานคณะกรรมการอิสลาม จะเป็นองค์กรที่มีผู้รู้ทางศาสนาเป็นที่ยอมรับของประชาชน และสามารถชี้นำสังคมได้ โดยทั่วไป องค์กรมุสลิมจะมีศักยภาพในการเป็นตัวประสาน และตัวเชื่อมระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) กับประชาชน องค์กรมุสลิมส่วนใหญ่จะเป็นที่ยอมรับของชุมชน และเป็นองค์กรที่ใกล้ชิดกับชุมชน ผลจากการสัมภาษณ์กลุ่ม พบว่า มัสยิดเป็นองค์กรมุสลิมที่มีบทบาทและศักยภาพมากที่สุด เพราะมัสยิดเป็นองค์กรที่อยู่ในชุมชนใกล้ชิดกับชุมชนระดับรากหญ้า และเป็นสถานที่ที่ชุมชนรวมตัวกันของประชาชน เพราะมัสยิดเป็นศาสนสถานที่ประกอบศาสนกิจของชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการละหมาดร่วมกันในทุกๆ วันศุกร์ ซึ่งมีการอ่านคุตบะฮ์ และมัสยิดเองก็มีศักยภาพที่จะจัดคุตบะฮ์ที่เกี่ยวข้องกับการปกครอง และธรรมรัฐ คุตบะฮ์ ดังกล่าว จะช่วยให้สัปบุรุษของมัสยิดได้เข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และตระหนักถึงความสำคัญของธรรมรัฐ

ผลการจากการสัมภาษณ์กลุ่มยังแสดงให้เห็นอีกว่า ถ้าหากองค์กรศาสนาทำงานร่วมกับองค์การบริหาร

ส่วนตำบล มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เป็นผลให้เกิดการมีส่วนร่วม สมาชิกองค์การบริหาร ส่วนตำบล ก็อยู่ในหลักคุณธรรม ทำงานด้วยความ โปร่งใส ไม่ผิดหลักคุณธรรม และหลักการศาสนา นอกจากนี้มัสยิดจะมีส่วนร่วมในการส่งเสริมธรรมรัฐ ให้เกิดขึ้นกับองค์การบริหารส่วนตำบลแล้ว มัสยิดยัง มีส่วนในการผลักดันประชาชนให้มีส่วนร่วมในกิจกรรม หรือโครงการต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล โดย ภาพรวมองค์กรมุสลิมจะมีบทบาทสำคัญในการเชิญชวน ให้คัดเลือกคนดีให้เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล นอกจากนี้องค์กรมุสลิมหลายองค์กรที่มีศักยภาพด้าน การเงิน และด้านองค์ความรู้พร้อมที่จะเป็นฐานทางการ เมืองให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลและสามารถชี้ นำ สังคมได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของดลมนรรัตน์ บากา และอะห์มัด ยี่สุนทร (2539, บทคัดย่อ) เรื่อง “บทบาท มัสยิดในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้” รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี : ปัตตานี ที่พบว่า อิหม่ามมัสยิดทั้งในเมืองและชนบทมีบทบาท ทางด้านการเมืองในระดับสูงมาก ฐานะทางเศรษฐกิจ ของอิหม่ามในชนบท และในเมืองมีความสัมพันธ์กับ บทบาททางการเมืองที่เหมือนกัน นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของเจ๊ะมูฮัมหมัดสัน เจ๊ะอูมา (2545, 75-76) ที่พบว่าบุคลากรของมัสยิดจะเป็นผู้ที่มีความรู้ทางศาสนา ส่วนใหญ่อิหม่ามของมัสยิดจะมีความรู้ ด้านศาสนาระดับอิสลามตอนปลาย (ฆานาวี) รองลงมา จะมีความรู้ระดับอิสลามตอนกลาง (มุตะวัสสิเตาะห์) ผลการวิจัยดังกล่าวยังพบอีกว่าอิหม่ามมัสยิดมีบทบาท ในการพัฒนาท้องถิ่นด้านการเมืองการปกครอง ด้าน เศรษฐกิจ และสังคมในระดับปานกลาง และเมื่อวิเคราะห์ เป็นรายชื่อ พบว่าบทบาทด้านการเมืองการปกครองนั้น อิหม่ามจะมีบทบาทในการไกล่เกลี่ยเมื่อมีกรณีพิพาท ระหว่างประชาชน ทั้งนี้ เพราะอิหม่ามได้รับความไว้วางใจจากประชาชนสูง และอิหม่ามมักจะเป็นคนกลาง ในการแก้ไขปัญหาระหว่างประชาชนในชุมชนดีที่สุด ส่วนบทบาทการเป็นกรรมการหรือที่ปรึกษาในการ

เลือกตั้งมีอัตราส่วนต่ำกว่าข้ออื่นๆ นั้น อาจเนื่องมาจากปัจจุบันการดำเนินการเลือกตั้งจะเป็นบทบาทของ ฝ่ายปกครองมากกว่าจึงทำให้อิหม่ามดำเนินการใน ด้านนี้น้อยลง อย่างไรก็ตามการนำอิหม่ามเข้าไปมี ส่วนร่วมในกิจกรรมการเลือกตั้งก็ยังคงมีความจำเป็น อยู่ เพราะอิหม่ามสามารถชี้แจงและสร้างความเข้าใจ กับประชาชนได้ดีกว่าฝ่ายปกครอง ทั้งนี้เพราะมัสยิด เป็นองค์กรที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชน

นอกจากนั้น องค์กรมุสลิมยังมีศักยภาพที่จะช่วย ให้การทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล มีประสิทธิภาพ และมีความโปร่งใส องค์กรศาสนาโดยทั่วไปจะเป็นองค์กร ที่ให้ความสำคัญกับความรับผิดชอบ ความชัดเจน ความโปร่งใส ความยุติธรรม คุณธรรมและจริยธรรม สิ่งดังกล่าวนี้เป็นส่วนหนึ่งของหลักคำสอนทางศาสนา ซึ่งสอดคล้องกับหลักธรรมรัฐ ดังนั้น หากองค์กรมุสลิม เหล่านี้ปลูกฝังผู้คนในชุมชนให้เห็นความสำคัญของ ธรรมรัฐ และผลักดันธรรมรัฐให้เกิดขึ้นในองค์การบริหาร ส่วนตำบล โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ธรรมรัฐ ก็เกิดขึ้นแม้้องค์การบริหารส่วนตำบลเองไม่ต้องการ ธรรมรัฐตามข้อค้นพบของงานวิจัยนี้ก็ตาม นอกจากนี้ องค์กรมุสลิมยังมีศักยภาพในการทำความเข้าใจ ปลูกฝัง คุณธรรมจริยธรรมกระตุ้นจิตสำนึกให้แก่สมาชิกองค์การ บริหารส่วนตำบลให้ตระหนักถึงความสำคัญของธรรมรัฐ เมื่อสมาชิกเหล่านี้เป็นคนที่มีความรู้คุณธรรมจริยธรรม และยึดมั่นในหลักการศาสนา พวกเขาจะสนับสนุนและ ส่งเสริมให้ธรรมรัฐเกิดขึ้นในองค์การบริหารส่วนตำบล โดยปริยาย

องค์กรศึกษาและองค์กรสังคม

องค์กรศึกษาและองค์กรสังคม เช่นโรงเรียน เอกชนสอนศาสนาอิสลาม โรงเรียนตาดีกา และองค์กร สังคมสงเคราะห์เป็นต้น องค์กรเหล่านี้มีศักยภาพใน การที่จะชี้แนะสังคมให้เลือกคนดีมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับ ของชุมชนเข้าไปเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในชุมชนมุสลิมบุคลากรขององค์กรทางการศึกษาและ องค์กรทางสังคมจะเป็นที่ยอมรับของชุมชน พวกเขาจึง

มีบทบาทในการชี้นำสังคม และเชิญชวนประชาชนให้
เลือกคนดีเข้ามาเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล
ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของตายุติน อูสมาน, อับดุลรอซิด
เจมะ และนิเลาะ แวอุซัง (2545) ที่พบว่า ครูโรงเรียน
เอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนราธิวาสมีบทบาท
ในด้านการเมือง เมื่อศึกษาถึงบทบาทต่อการพัฒนา
ชนบทด้านการเมืองของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา
อิสลามในจังหวัดนราธิวาสเป็นรายข้อ ผลปรากฏว่าครู
โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนราธิวาส
มีบทบาทในการให้ประชาชนในท้องถิ่นเลือกนักการเมือง
ที่มีคุณภาพและอุดมการณ์สูงที่สุด องค์การการศึกษา
ยังมีบทบาทในการสร้างความเข้าใจกับประชาชนให้รู้
บทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล และกระตุ้น
ประชาชนให้ตระหนักถึงความสำคัญของธรรมรัฐโดยเฉพาะ
อย่างยิ่งธรรมรัฐในองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์กรเศรษฐกิจ

องค์กรเศรษฐกิจเช่น สหกรณ์อิสลาม เป็นต้น
องค์กรนี้จะเป็้องค์กรที่มีศักยภาพโดดเด่นในเรื่อง
การเงิน ศักยภาพเหล่านี้สามารถช่วยสนับสนุนกิจกรรม
ต่าง ๆ ของชุมชนซึ่งจะนำไปสู่การสร้างธรรมรัฐให้
เกิดขึ้นกับองค์การบริหารส่วนตำบล ข้อค้นพบดังกล่าว
สอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงปริมาณที่พบว่า องค์กร
มุสลิมซึ่งมีประมาณร้อยละ 50 ในการพัฒนาคน และ
ร้อยละ 41 ในการสนับสนุนกิจกรรมการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการพัฒนาตำบลของตนเอง

นอกจากองค์การดังกล่าวจะมีศักยภาพด้านการเงิน
แล้ว องค์กรดังกล่าวยังมีศักยภาพทางด้านบุคลากรที่
สามารถชี้นำสังคมได้เช่นเดียวกับองค์กรศาสนาทั่วไป
บางท่านมีศักยภาพพอที่จะเป็นที่ปรึกษาของ
องค์การบริหารส่วนตำบล การให้การปรึกษาดังกล่าว
จะเป็นโอกาสหนึ่งที่จะช่วยผลักดันให้องค์การบริหาร
ส่วนตำบลตระหนักถึงความสำคัญของธรรมรัฐ

6. ปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมขององค์กร
มุสลิมต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล
จากการวิเคราะห์ผลข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและ

อุปสรรคในการมีส่วนร่วมขององค์กรมุสลิมต่อการบริหาร
งานขององค์การบริหารส่วนตำบล พบปัญหาที่สำคัญ
คือองค์กรมุสลิมส่วนใหญ่ไม่ได้ร้องเรียนหรือเสนอต่อ
อบต. ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น เนื่องจากไม่รู้จะเสนอ
หรือร้องเรียนอย่างไร และนำเสนอหรือร้องเรียนไปแล้ว
ก็ไม่ได้รับการแก้ไขจาก อบต. ไม่ได้รับความสะดวก
จากเจ้าหน้าที่ในการนำเสนอหรือร้องเรียน ไม่มีเวลา
และไม่สนใจที่จะร้องเรียน บางส่วนเห็นว่า อบต. ไม่มี
ความสามารถในการแก้ไขปัญหาได้ นอกจากนี้ องค์กร
มุสลิมส่วนใหญ่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการ
ดำเนินงานของ อบต. เนื่องจากไม่มีข้อมูลการทำงาน
ของ อบต. เห็นว่ามีบุคคลหรือหน่วยงานอื่นตรวจสอบ
อยู่แล้ว หากตรวจสอบแล้วจะไม่มีความปลอดภัยในชีวิต
ไม่มีเวลาหรือไม่สนใจที่จะตรวจสอบ เห็นว่าการบริหาร
งานของ อบต. เป็นเรื่องของราชการ ไม่เกี่ยวข้องกับ
ประชาชน เป็นต้น

องค์กรมุสลิมได้ให้ข้อเสนอแนะต่อการบริหาร
งานขององค์การบริหารส่วนตำบล คือ อบต. ควร
มีความเข้าใจ เข้าถึง และมีความตั้งใจในการพัฒนาตำบล
อย่างจริงจัง พร้อมทั้งทำงานเพื่อประชาชนมากขึ้นกว่าที่
เป็นอยู่ ควรมีการกำหนดคุณสมบัติของสมาชิก อบต.
อย่างน้อยต้องจบ ม.6 และนายก อบต.ต้องจบปริญญาตรี
พร้อมทั้งมีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับงาน สมาชิก
อบต.ควรเป็นคนมีคุณธรรมจริยธรรม มีความรับผิดชอบ
บริหารงานด้วยความโปร่งใส สุจริต บริการประชาชน
โดยยึดหลักความถูกต้อง และเป็นธรรมและอบต.
ควรแจ้งข่าวสารการเคลื่อนไหวเกี่ยวกับ อบต.ให้ประชาชน
ได้รับทราบและมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงาน
และเสนอความคิดเห็นในการพัฒนาชุมชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1. บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลควร
มีความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของ
ธรรมรัฐซึ่งเป็นหลักการบริหารจัดการที่ดี และควรนำ

หลักธรรมรัฐมาใช้เป็นกลไกในการขับเคลื่อนการบริหารงานภายในและภายนอกองค์การบริหารส่วนตำบล

2. องค์กรมุสลิมเข้าไปมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างธรรมรัฐให้เกิดแก่องค์การบริหารส่วนตำบล

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวม เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือหน่วยราชการ รวมทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเอง ควรมีบทบาทในการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้าง อำนาจหน้าที่ และการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล แก่องค์กรมุสลิมและประชาชนโดยทั่วไป โดยการจัดให้มีโครงการประชาสัมพันธ์ทางสื่อวิทยุและเครือข่ายของชุมชน

4. องค์กรมุสลิมและองค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีการประสานงานกันในการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ เพื่อพัฒนาตำบลอย่างต่อเนื่อง เช่น โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาอาชีพ โครงการอบรมให้ความรู้ในเรื่องบทบาทและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น

5. องค์กรมุสลิมและองค์การบริหารส่วนตำบล ควรจะประสานงานกันทำกิจกรรมร่วมกันมากขึ้น

6. องค์กรมุสลิมควรมีบทบาทในการตรวจสอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลและผลักดันให้มีการใช้หลักคุณธรรมและจริยธรรมในการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล

7. ควรกำหนดแนวทางปฏิบัติและตัวชี้วัดที่ชัดเจน เพื่อตรวจสอบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลได้ใช้ธรรมรัฐมากน้อยเพียงใด พร้อมกับมีการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทบาทและศักยภาพขององค์กรมุสลิมต่อการบริหารงานขององค์ปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นต้น

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับระดับธรรมรัฐในองค์กรมุสลิมและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมธรรมรัฐขององค์กรมุสลิม

3. ควรศึกษาถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรมุสลิมในการส่งเสริมธรรมรัฐองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อื่นๆ ของประเทศ

4. ควรศึกษาถึงรูปแบบการทำงานร่วมกันระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลกับองค์กรมุสลิมหรือองค์กรอื่นๆ ที่ช่วยในการส่งเสริมให้เกิดธรรมรัฐกับองค์การบริหารส่วนตำบล

5. ควรมีการศึกษาถึงวิธีการเสริมสร้างศักยภาพขององค์กรมุสลิมในการส่งเสริมให้เกิดธรรมรัฐในองค์การบริหารปกครองระดับต่างๆ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณมูลนิธิอาเซียที่ให้ทุนสนับสนุนการทำวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2543). การมีส่วนร่วมของประชาชน. เอกสารประกอบการสัมมนาวันสิ่งแวดล้อมไทย ณ ห้องบอลรูม ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์, 4-5-6 ธันวาคม 2543.
- กฤษฎา พงษ์สามารถ. (2543). ความรู้ ความเข้าใจทัศนคติและการมีส่วนร่วมของทหารต่อการปกครองท้องถิ่น ศึกษากรณีข้าราชการทหารในค่ายเทพศรีสุนทร ตำบลกะปาง อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- คณินิจ ศรีบัวเอี่ยม และคณะ. (2544). ตัวอย่างเทคนิคการมีส่วนร่วมของประชาชนและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- จำนง ไพโรจน์. (2533). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อโครงการสันติหิมิตในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพองจังหวัดนครศรีธรรมราช. ปัตตานี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- จุฬาลักษณ์ พัฒนศักดิ์ภิญโญ และคณะ. (2545). การประเมินความก้าวหน้าของการกระจาย

- อำนาจในประเทศไทย:กรณีศึกษาขององค์กรปกครองท้องถิ่นในภาคใต้. รายงานการวิจัยสถาบันพระปกเกล้า.
- เจ๊ะมูฮัมมัด เจ๊ะอูมา. (2545). บทบาทของอิหม่ามในการพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษา จังหวัดปัตตานี. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.วิทยาเขตหาดใหญ่.
- ดลมนรร์จ บากา และอะห์มัด ยี่สุนทรง. (2539). บทบาทมัสยิดในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- ต่ายุดิน อูสมาน, อับดุลรอซิด เจะมะ และนิเลาะ แวอุเซ็ง. (2545). บทบาทของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดนราธิวาสต่อการพัฒนาชนบท. ปัตตานี: วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- นรนิติ เศรษฐบุตร และคณะ. (2541). การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการพัฒนาประชาธิปไตย: องค์การบริหารส่วนตำบล:รายงานการวิจัย สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. กองการพิมพ์สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี. (2544). รายงานการวิจัยตัวชี้วัดธรรมภิบาล. กรุงเทพฯ: ครุสภาลาดพร้าว.
- ประมวล รุจนเสรี. (2541). การพัฒนาศักยภาพการบริหาร อบต. เทศบาล, 93 (สิงหาคม). 8-13.
- ปริญญา อุดมทรัพย์. (2541). ความรู้เบื้องต้นการปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย. สุราษฎร์ธานี: อุดมลาภ.
- วรภัทร โตรณะเกษม. (2542). การสร้าง Good Governance ในองค์กร. วารสาร กสท, (ตุลาคม), 11-17.
- สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (2547). การกระจายอำนาจคืออะไร (ออนไลน์). มีที่: <http://www.dloc.net/Main1.htm> สืบค้นเมื่อ: [5 มีนาคม 2547].
- สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า. (2544). ตัวอย่างเทคนิคการมีส่วนร่วมของประชาชน และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง. (ออนไลน์). มีที่: http://www.kpi.ac.th/kpiuser/publicparticipation_process_data.asp. สืบค้นเมื่อ: [4 ตุลาคม 2547].
- อาทร คุระวรรณ และณรงค์ศักดิ์ สิงห์ไพบูลย์พร. (2544). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบล ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.